

Master classes 2018-2019 Masterclasses

*Royal
Academy
of
Fine Arts
Antwerp* •
Koninklijke
Academie
voor
Schone
Kunsten
Antwerpen

Sint Lucas
Antwerpen •
*St Lucas
School of Arts
Antwerp*

Inhoudstafel

- 1.** Far from quieting. Those who are near. Those who are far
Walid Raad & Nico Dockx
- 2.** Serendipity vs craftmanship
Anita Evenepoel
- 3.** Original thinking is lonely
Els Dietvorst
- 4.** Every Letter is a Love Letter
Marge Monko
- 5.** "I am sitting in a room." "But Bro, where's the drop?"
Ward Heirwegh
- 6.** Growing Gifs
Janna Beck & Wouter Steel
- 7.** L'Encyclopédie des images / Honey, I rearranged the collection...
Marc Nagtzaam & Karen Vermeren
- 8.** Taking Up the Thread Again, (Performing Histories)
Paul Hendrikse
- 9.** Shroud / Lijkwade
Valentine Kempynck
- 10.** Performing Knowledge. Lecture-Performances in Perspective
Pieter Vermeulen
- 11.** (Re) Using the photographic Image
Johan Luyckx
- 12.** Writing out loud
Stefan Vanthuyne & Inge Henneman
- 13.** Monumental lettering / Monumentale letters
Athar Jaber & Thomas Crombez
- 14.** Transformer
Haseeb Ahmed
- 15.** For artists, curating as a deliberate blind spot
Peter Lemmens & Vijai Patchineelam
- 16.** Augmented Reality
Marcin Wichrowski
- 17.** stam·boom 1. Een getekende of geschreven presentatie van verwantschapsrelaties
Sarah Hendrickx
- 18.** Sacrifice must be rewarded
Els Dietvorst
- 19.** Afflict the comfortable, comfort the afflicted (Paul Thek, 1985)
Ellen De Meutter & Anton Cotteleer
- 20.** Street Contemporary
Bence Rohanszky
- 21.** The Return of the Third man
An Onghena & Hugo Puttaert

Master classes 2018 - 2019

Master classes are specialised course units intended to deepen the research competences of the students. They are experimental and reflective in nature.

A master class starts from a thematic, not a subject-specific questioning. It refines, in that sense, an added value for the standard curriculum. A master class sets the focus of attention on research performed by the students.

The work method of a master class is neither a theoretical nor a practical training, but always consists of an interactive brain exercise in interaction with no more than 16 students. In the academic calendar, 6 weeks were reserved specifically for the master classes. With a few exceptions, the master classes take place during these periods.

In the booklet the master classes are presented in chronological order. On the final pages you can find an overview of the annual planning.

Level: master

Language: bilingual master classes are presented in both English and Dutch texts. The monolingual master classes are conceived either in English or in Dutch and are presented in the corresponding language.

Number of students: 16 (8 SLA, 8 KASKA)

Except:

9 – Shroud / Lijkwade: maximum 12

10 – Performing Knowledge. Lecture-Performance in Perspective: maximum 6

19 – Street Contemporary: maximum 12

Credits: 3 ECTS

Except: 9 – Shroud / Lijkwade: 6 ECTS

Study time: all-inclusive min. 75h and max. 90h (with at least 24 contact hours)

Deliberable:

KASKA: no

SLA: yes

No second exam possibility

Masterclasses 2018 - 2019

Masterclasses zijn gespecialiseerde opleidingsonderdelen die de onderzoeksvaardigheden van studenten willen uitdiepen. Ze zijn experimenteel en reflectief van aard. Een masterclass vertrekt vanuit een thematische, maar niet disciplinegebonden vraagstelling en vormt in die zin een toegevoegde waarde voor het vaste curriculum. Een masterclass stelt het onderzoeken door studenten centraal. De werkvorm is noch een theoretisch hoorcollege, noch een praktische training, maar bestaat steeds uit een interactieve denkoefening in wisselwerking met maximaal 16 studenten.

In de academische kalender werden 6 weken specifiek voor de masterclasses gereserveerd. Op een paar uitzonderingen na vinden alle masterclasses plaats gedurende deze periodes. Deze brochure volgt de chronologie van de masterclasses en biedt op de laatste pagina's een overzicht van de jaarplanning.

Niveau: master

Taal: tweetalige masterclasses in Engels/Nederlands staan in beide talen beschreven in de bijhorende teksten. Eéntalige masterclasses, hetzij in het Engels, hetzij in het Nederlands, worden enkel in die taal toegelicht.

Aantal studenten: 16 (8 SLA, 8 KASKA)

Met uitzondering van:

9 – Shroud / Lijkwade: maximum 12

10 – Performing Knowledge. Lecture-Performance in Perspective: maximum 6

19 – Street Contemporary: maximum 12

Studie-omvang: 3 studiepunten

Behalve: 9 – Shroud / Lijkwade: 6 stptn

Studietijd: in totaal min. 75 en max. 90 uren (minstens 24 contacturen)

Delibereerbaar:

KASKA: nee

SLA: ja

Geen tweede examenkans mogelijk

Infomoment

17 september – 15u

Op maandag 17 september om 15u is er een infomoment voor alle MA-studenten van de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten Antwerpen (KASKA) en Sint Lucas Antwerpen (SLA). De docenten zullen er toelichting geven bij hun masterclass.

Locatie: Studentenrestaurant Koninklijke Academie voor Schone Kunsten Antwerpen, Mutsaardstraat 31, 2000 Antwerpen

Inschrijving

Start 20 september – 19u

Online deadline 23 september – 19u

KASKA: studenten van KASKA kunnen zich inschrijven via een online formulier. De link naar dit formulier zal te vinden zijn op de website www.ap-arts.be/masterjaar. Het formulier zal actief zijn vanaf donderdagavond 20 september – 19u.

SLA: studenten van Sint Lucas Antwerpen schrijven zich in via iBAMAFLEX (e-student-service) vanaf donderdagavond 20 september – 19u.

Voor alle studenten geldt zondagavond 23 september – 19u als deadline voor online inschrijven.

Problemen met de inschrijving?

KASKA: astrid.debelder@ap.be

SLA: ellen.roelands@kdg.be

1. Far from quieting. Those who are near. Those who are far.

Walid Raad & Nico Dockx

This master class is not concentrated in one week but is conceived as a series of working sessions, combined with a two-day event in deSingel: a lecture performance by Walid Raad on 11 October 2018 and an event curated by Walid Raad and Nico Dockx on 12 October 2018.

The sessions with Nico Dockx, connected to the events before and after, are limited to 16 participants. The sessions preceding the event will concentrate on reading materials collected in collaboration with both Walid Raad and the invited guests. The sessions after the events are intended as moments of reflection. Exact dates and location for these pre- and post-conference working sessions will be communicated later.

The Lebanese Walid Raad is one of the Middle East's most prominent artists. His work has been exhibited at the Louvre, MoMA and the Venice Biennale, amongst others. It is directly linked to the wars in Lebanon. In a way that is both playful and confrontational, he shows how conflicts not only leave their marks on body and soul, but also on artistic processes. In his lecture performances, he interweaves art, economics and politics in a masterful narrative.

'Preface to the Seventh Edition' - lecture performance by Walid Raad (European première)

11 October 2018 - 8pm, Theaterstudio deSingel

In this artist talk, Walid Raad will introduce his two long-term ongoing art projects, The Atlas Group (1989-2004), and Scratching on things I could disavow (2007-). With The Atlas Group, his world-famous – but fictitious – artists' collective that captured the complex Lebanese history in images, Raad concentrates on documents, situations and stories about the Lebanese wars of the past few decades. In Scratching on things I could disavow, his focus shifts to the history of art in the Arab world, with a focus on the current contemporary art boom and the emerging infrastructures for the arts throughout the Middle East and the Arab world.

'Far from quieting. Those who are near. Those who are far.' - event curated by Walid Raad & Nico Dockx

12 October 2018, Het Bos (timing and location to be confirmed)

Within the context of the artist talk by Walid Raad, and given the range of interests and invited guest lecturers, a unified project description is secondary to the idea of bringing together artists, writers, thinkers that we believe are interesting to meet for dialogue. Their artworks, writings or concepts engage directly or indirectly with some of the artworks we have produced or hope to produce in the future. The intention is to use this event to share our thoughts and working processes with a young generation of artists. Some of the 'themes' that will touch on the discussions we would like to enter into, deal with notions of the 'undeath', 'ghosts', 'imaginal' (as opposed to imagination), 'art education' and 'yeast'. Invited guest speakers are: Mieke Bal, Alexandre Kazerouni, Armin Linke, Christa-Maria Lerm Hayes

Timing

Week of 8-October
Events: 11 & 12 October
Pre- and after -conference masterclass sessions: timing to be decided with the participants

Location

Het Bos

Estimated expenses

€8 (reduced price for ticket)

In collaboration with Het Bos, de Singel, UCSIA

Study materials

A reader with texts and other materials will be provided for the classes.

Method of evaluation

Participants of this master class are required to attend both events, and to actively participate in the preparatory and reflective classes organized by Nico Dockx.

Contact

nicodockx@yahoo.com
nico.dockx@ap.be

2. Serendipity vs craftmanship

Anita Evenepoel

This master class is about the use of materials, getting aware of different materials, and the power of making. The idea of a(n) (art)work is not a(n) (art)work. The virtual image is a bad replacement for the tactile experience. In our society the head and the hands have been separated, socially too. This is not right.

We are going to experiment with new soft materials and investigate what serendipity does to our experiment with unfamiliar materials. New materials require other techniques and bring us to new shapes.

For the experimental process to work, openness is key, daring to go into new directions, to allow 'serendipity', to try again, to select. This way we will develop new skills. The research period can result in singular ideas or become part of your own trajectory.

We all start from scratch: both the materials at hand and the techniques to be acquired are new. We will work three-dimensional: the piles of materials in the teacher's studio is the start of a hands-on studio experiment.

Preferably the group mixes participants from various disciplines in order to bring in a variety of perspectives.

Deze masterclass gaat over de omgang met materialen, materiaalbewustzijn en het belang van het maken zelf. Het idee van een werk is immers geen werk op zich. Het virtuele is een slechte vervanger van tactiele ervaring. In onze maatschappij is er ten onrechte een scheiding ontstaan tussen hand en hoofd, ook op sociaal vlak.

We gaan experimenteren met nieuwe soepele materialen en onderzoeken daarbij de rol van het toeval in dit experiment. Nieuwe materialen vragen andere technieken en leiden ons naar andere vormen. In zo'n experimentele aanpak is openheid cruciaal maar ook de durf om iets op een andere manier aan te pakken, om serendipiteit (toeval) toe te laten, opnieuw te proberen, een selectie te maken en zo vaardigheden ontwikkelen. Die zoektocht doorheen deze masterclass kan losstaande ideeën opleveren of in het eigen parcours geïntegreerd worden.

We vertrekken allemaal van nul: noch de materialen, noch de technieken zijn gekend. We werken ruimtelijk: de overvloedige voorraad aan nieuwe soepele materialen, aanwezig in het atelier van de docent, zet aan tot experimenteren.

Deelnemers komen bij voorkeur uit verschillende disciplines om een veelheid aan invalshoeken binnen te brengen.

Timing

Week of 26 - 30 November

Location

Atelier Anita Evenepoel, Marialei 25, 2018 Antwerp

Estimated expenses

Travel expenses within the city (possibly)

Study materials

Material for writing, scissors, stapler & staples, heat gun, used iron, shapes that can be used as a mould. Foam and nonwovens are abundantly available.

Method of evaluation

Permanent evaluation

Recommended literature

- Richard Sennett, 'The Craftsman' – 'De ambachtsman: de mens als maker' (2008)
- Malcolm Gladwell, 'Outliers' – 'Uitblinkers' (2008)
- 'The Power of Making' – Victoria & Albert Museum www.vam.ac.uk

Contact

anita.evenepoel@ap.be

3. Original thinking is lonely. 48-Page Notebook Where Dreams Come True (Part 1/Fish*) Els Dietvorst

Open to all disciplines, this masterclass - the first in a series of three - aims for you to broaden your artistic boundaries towards a more social interaction. You discover how intensive research can enrich your work, how processes can open up your practice to discover different forms of experience. You learn techniques to analyze the past, present and future of a site and to process it artistically and socially through writing, recording and image making. Participants combine ideas through the use of drawings, graphic design, photography, sculpture and video. It is important to start from your own practice and to find points of contact with the site and its people.

As a site and backdrop for this master class, we use Kilmore Quay, a small fishing community with traditional thatched houses on the South East Irish coast. Since Viking times, the South East of Ireland has been synonymous with fishing tradition and bountiful seas. The pressure from a commercial market logic and European rules and regulations creates a threat to the local fishermen, transforming the village into a summer tourist destination where the smell of the fish factories mixes with that of strawberry ice cream.

Discover in this 'rural fieldtrip' the thin line between art and life where art becomes a place for communication, creation, exchange and engagement. Joseph Beuys' understanding of the role of art in society, The Social sculpture, and in the context of democracy is key here. His emphasis on discussion, dialogue and fluid, conversational forms is central to this week's process. The masterclass will feed from my experience in this expanded field of how artistic processes can reflect on the 'degraded' social cementing of our society.

Guests are rural (local) artists Barbara Kelly (sculpture with natural elements), Orla Barry (performance/text/photo), Laura Hyland (experimental music), Kathleen Bennet ('life' artist/fisherwoman) and Brian Hand (Lecturer and Head of Sculpture and Expanded Practice Department NCAD).

This masterclass is the first in a series of three, two of which will take place during the academic year '18-'19: the first in the week of 26 November, the second in the week of 18 March. It is advisable to join both. The third one will be planned next year.

After this master classes a 16-Page Notebook will be completed. After the series of 3 master classes a 48-Page Notebook will be completed.

4. Every Letter is a Love Letter

Marge Monko

In this master class given by Tallinn-based artist Marge Monko, you will explore and work on ways of communicating affection. 'Love' involves a wide range of issues: platonic love, idolatry, religion, sexuality, desire, rejection, and touches upon very different disciplines, i.e. psychology, biology, biochemistry, sociology, etc.

Each student will choose a text (this can be a poem, a song, a letter, an email, a text message or graffiti) as a starting point to develop an individual work based on it. The work can result in various mediums – an image, an object, a piece of jewellery, an installation, a performance, etc.

During the master class, artworks and films that deal with the romantic discourse will be discussed, as well as current tendencies. The writings of sociologist Eva Illouz will provide a theoretical background to this subject. The master class will consist of both group and individual meetings. In addition to a lecture on the first day, introductions to artistic practices of related artists and film screenings will take place.

About Marge Monko: 'Stones Against Diamonds, Diamonds Against Stones' has led to the invitation for this master class, organized by the research platform Precious Dialogue. In this installation, Marge Monko takes the approach of world leading diamond company De Beers as a case study to explore the phenomenon of desire and the codes and strategies that are used to present consumer goods. Marge Monko explores artistically how mediums like photography, text and moving images are used as tools by public institutions or private companies in their ways of communication. She employs methods like documenting, staging and appropriating, linked to influences of psychoanalysis, feminism and theories of visual culture.

Timing
Week of 26 - 30 November

Location
SLA, Campus Congres, Kerkstraat 45, 2060 Antwerp

Estimated expenses
Minimal material costs related to the production of the artwork

Method of evaluation
Evaluation will be based on a permanent observation of your engagement during the master class. Both your participation in group discussions as well as your artistic and reflective formulation on the individual assignment will be taken into account.

Recommended literature
Attending the lecture by Marge Monko on Tuesday 27 November is mandatory.
Suggested bibliography (will be read/viewed/discussed during the masterclass):

Theoretical input:

- Eva Illouz "Why Love Hurts", "Cold Intimacies"
- Alain Badiou "In Praise of Love"
- Roland Barthes "A Lover's Discourse"
- "What's Love Got to Do with it?", e-flux journal

Fictional input:

- Jane Austen's novels
- Gustave Flaubert "Madame Bovary"
- Johann Wolfgang Goethe "The Sorrows of Young Werther"
- André Gorz "Letter to D"
- Constance de Jong "Modern Love"
- Chris Kraus "I Love Dick"
- Alexander Pushkin "Eugene Onegin"
- Leo Tolstoy "Anna Karenina"
- New York Times, Modern Love column

Films:

- Sharon Hayes "Ricerche: three" (2013)
- Johan Grimonprez "Every day words disappear" (2016)
- Pier Paolo Pasolini "Love Meetings" (1965)
- Spike Jonze "Her" (2013)
- John Cassavetes "Love Streams" (1984)
- Stephen Frears "Dangerous Liaisons" (1988)
- Adam Curtis "Century of Self" (2005)

Contact
liesbet.bussche@kdg.be
info@margemonko.com

5. “I am sitting in a room.” “But Bro, where’s the drop?”: exercises in quotation, appropriation, recycling & repetition Ward Heirwegh

This master class has its origin in the thematic approach of research group 'The Hybrid Designer' and is open to all disciplines.

Taking as a starting point Alvin Lucier's sound piece 'I am Sitting in a Room', where he narrates a text and plays it back into the room only to rerecord it, you will investigate how you can become your own feedback loop. To figure out a reply, you will first have to discover your question.

Doubling has always been a possible starting point of artistic practices: Gregor Schneider's Twin houses, Cory Arcangel's Mario Clouds, the citational graphic design of David Rudnick, Martin Margiela's tongue-in-cheek approach to fashion, Arnold Schwarzenegger face-camouflage in Total Recall,... to name a few. You will select an item from a presentation of existing feedback and/or mutations and are challenged to take up position to that piece of information. You will research the possibilities and historical background, while maintaining a relation to your own practice. You will have to mimic, recycle, distort and revert. The results of this process will be presented, but the physical appearance is something we will decide together. Every evening a movie-screening will be held to provide further input to the current state of the project.

This master class, based on a previous master class and summerschool, entitled 'Military & minotaurs, an exercise in disappearing', will take place at Het Bos in Antwerp.

Deze masterclass vertrekt vanuit een bundeling van thematieken, gefilterd uit de onderzoeksgroep 'De Hybride Ontwerper' en staat open voor alle disciplines. Het vertrekpunt van deze masterclass is het geluidswerk 'I am Sitting in a Room' van Alvin Lucier, waarin hij een tekst voorleest, louter om deze terug in een kamer af te spelen en opnieuw op te nemen. Je onderzoekt hoe je je eigen feedback-loop kan worden. Om hierop een antwoord te kunnen formuleren, zul je eerst moeten achterhalen wat je vraagstelling juist is. Verdubbeling is altijd een mogelijk vertrekpunt geweest voor artistieke praktijken: de Twin houses van Gregor Schneider, Cory Arcangel's Mario Clouds, het citerend grafische ontwerp van David Rudnick, de bipolaire visie op mode van Martin Margiela, Arnold Schwarzeneggers gezichtscamouflage in de film Total Recall, ... om er een paar te noemen. Je wordt gevraagd één item te selecteren uit een presentatie van bestaande feedback en/of mutaties en je wordt uitgedaagd om daartegenover stelling in te nemen. Je onderzoekt de mogelijkheden en historische achtergrond ervan, terwijl je in relatie blijft met je eigen artistieke praktijk. Je experimenteert met nabootsen, recycleren, vervormen en terugdraaien. De resultaten van deze oefeningen zullen worden gepresenteerd, de concrete fysieke verschijning leggen we samen vast. Elke avond wordt ook een filmvertoning gehouden om verdere input te voorzien voor de huidige staat van het project. Deze masterclass, gebaseerd op een vorige masterclass en summerschool, getiteld “military & minotaurs, an exercise in disappearing”, vindt plaats in Het Bos in Antwerpen.

Timing

Week of 26 - 30 November

Location

Het Bos, Ankerrui 5-7, Antwerp

Estimated expenses

Materials for producing your personal output

Study materials

None

Method of evaluation

Process evaluation: your participation in the discussions, the practical assignment and your artistic reflection on your own work will be considered. You are obliged to attend the master class every day.

Contact

ward.heirwegh@kdg.be
contact@wardheirwegh.com

6. Growing Gifs

Janna Beck & Wouter Steel

What do time, space and distance mean to you in contemporary society? And how could you translate this into a visually exciting and stimulating journey?

These are the central questions to the collaborative drawing project Growing Gifs. 'Growing Gifs #drawing in motion' is situated in the common space between classic craftsmanship and high-tech new possibilities. We investigate and test the potential of new media and technology as an extension to the classic 'artist's toolbox'. Within this project, a digital drawing tool was designed and developed that allows for collaborative drawing with multiple users. This tool can also be used as a performance/installation tool or as a 'motion graphic' maker.

During this intensive master class week, we immerse the participants into a high-tech guerilla street art campaign. Think of graffiti but then a 2.0 version. In groups of 3, students work on content and visual concept for a projection directly linked to a location they have selected in the city. The participants will think together, conceptualise, draw, learn and implement the possibilities of the growing gifs software. On Thursday evening we plan a guerilla-performance with a mobile projector throughout the city. Students are expected to be actively engaged in the realisation of their project as a group. On Friday, we assess our working week and collect all the materials and documentation related to the project.

Timing

Week of 10 - 14 December

Location

KASKA

Study materials

Recommended: Wacom tablet and Apple laptop

Method of evaluation

Engaged attendance throughout the whole week is crucial for making the collaborative drawing project a success and is therefore an important parameter in the

Wat betekenen tijd, ruimte en afstand voor jou in de hedendaagse maatschappij? En hoe zou je dit kunnen vertalen naar een visueel ontdekkende en prikkelende reis?

Rond deze vraagstelling werkt het collaboratief tekenproject Growing Gifs. 'Growing Gifs #drawing in motion' situeert zich in de gedeelde ruimte tussen het klassieke métier en de hoogtechnologische nieuwe mogelijkheden. We onderzoeken en testen de mogelijkheden van nieuwe media en technologie als uitbreiding op de klassieke 'artist's toolbox'. Binnen dit project werd een digitale tekentool ontworpen en ontwikkeld die ook toelaat om met meerdere gebruikers collaboratief te tekenen. Deze tool kan ook ingezet worden als performance/installatietool of als 'motion graphic' maker.

Tijdens deze intensieve masterclassweek dompelen we de deelnemers onder in een high-tech guerilla street art campagne. Denk aan graffiti maar dan een 2.0 versie. In groepjes van drie werken de studenten een inhoudelijk en beeldend concept uit voor een projectie, rechtstreeks gelinkt aan een door hen uitgekozen locatie in de stad. De deelnemers zullen samen denken, conceptualiseren, tekenen, de mogelijkheden van de growing gifs software leren kennen en implementeren. Op donderdagavond plannen we een guerilla-performance met een mobiele projector doorheen de stad. Studenten zijn de ganse week actief in groep betrokken op de realisatie van hun project. Vrijdag is voorzien voor nabespreking, en bijeenbrengen van al het materiaal en documentatie bij het project.

evaluation, in which also your overall input to the group project and collaborative drawing sessions will be considered.

Recommended literature

Check the documentation of previous MaxLAB student projects: Growing Gifs 2017: <https://vimeo.com/207618159>; Growing Gifs @ drawingmarathon: <https://vimeo.com/256380654>

Contact

wouter.steel@ap.be
janna.beck@ap.be

7. L'Encyclopédie des images. / Honey, I rearranged the collection...

Marc Nagtzaam & Karen Vermeren

Het concept van de papieren encyclopedie is het vertrek- én eindpunt van de workshop. Nu allerlei beelden makkelijk toegankelijk zijn geworden ontstaat er ook een noodzaak om deze steeds aangroeiende hoeveelheid materiaal opnieuw te ordenen, over- en inzichtelijk te maken.

Vertrekkend van bestaand materiaal, boeken, tijdschriften, internet en zowel beeld als tekst, gaan we onderzoeken hoe we dit, met tekenen als medium, opnieuw kunnen rangschikken. Welke typologieën kunnen we aanleggen? Hoe geven we het beeld weer, op welke manier, met welke 'stijl'? Speelt abstractie een rol? De relatie taal en beeld? Gedurende een week maken we een grote hoeveelheid tekeningen, op een standaard formaat A4, waarna we uit al dit materiaal gezamenlijk of individueel selecties maken. Mogelijk verschijnen tekeningen in verschillende series, ook kunnen studenten onderling op elkaars werk reageren, het kopiëren of hergebruiken.

Het doel is om een getekend beeldarchief aan te leggen, een zo compleet mogelijke verzameling afbeeldingen van voorwerpen, personen, situaties... Het uiteindelijke werk wordt een serie boeken. Elk boek kan rond een specifiek thema zijn samengesteld.

Een extra gastdocent wiens praktijk hierbij aansluit wordt uitgenodigd, om zijn werk voor te stellen en studenten op 2 momenten in de week feedback te geven. Daarnaast organiseren we een extra lezing met een eerder theoretisch en/of historisch overzicht m.b.t. het idee van de encyclopedie, door een docent theorie gegeven.

Timing
Week van 10 - 14 December

Locatie
SLA, Campus Congres - Showroom

Geschatte kosten
Rond 25 euro voor werkmateriaal

Studiematerialen
A4 papier wit en gekleurd, zwarte stiften, fineliners, eventueel een typemachine, koude lijm

Evaluatievorm
Beoordeling van zowel proces als eindpresentatie,

feedback tijdens de masterclass. Hierbij is het experimentele karakter van het onderzoek belangrijk, de eigen invulling van het concept encyclopedie, en de uiteindelijke vorm van een boek. Ook het onderbouwen van je keuzes speelt mee.

Aanbevolen literatuur
Referenties: Aby Warburg, Hans-Peter Feldmann, Parallel Encyclopedia - Batia Suter, Tumblr, Roy Arden, Zeichnungen - Wade Guyton, ...

Contact
marc.nagtzaam@kdg.be
karen.vermeren@kdg.be

8. Taking Up the Thread Again, (Performing Histories)

Paul Hendrikse

During the master class we will delve into the life of Alice James (1848 – 1892). James was an American diarist, sister of novelist Henry James and philosopher and psychologist William James. Alice started writing a diary in 1889. Those diary entries were written from the bed, since James had a poor health. Doctors diagnosed her with hysteria, a common diagnosis for women in that time. She had several therapies with morphine, opiates and electro shock therapy. Her language was sharp and witty and analyzed life around her. Her diaries were published first in 1934, after some severe changes, since she criticized society and the people surrounding her. The diaries made James into a feminist icon. Alice could write what she wanted because of her peculiar position as a rich and ill woman and used this outsiders-position in a very interesting way.

During this master class we will read parts of her work and also Susan Sontag's play Alice in Bed, that was based on her life. We will occupy ourselves with the questions: what is role, fiction, documentary, reality, biography, history-writing, myth-making and authorship? How can one build a new shape from all these loose threads that can exist autonomously and can create a new way of looking at an existing story? We will create a series of works that are based upon the life and work of Alice James.

Timing
Week of 10 - 14 December

Location
SLA

Estimated expenses
None

Study materials
None

Tijdens deze masterclass duiken we samen in het leven van Alice James (1848 – 1892). James was een Amerikaanse dagboekschrijfster, en de zus van schrijver Henry James en van filosoof/psycholoog William James. Alice begon met het schrijven van een dagboek in 1889. Haar dagboeken werden voornamelijk vanuit bed geschreven, aangezien James een zeer zwakke gezondheid had. Volgens dokters leidde James aan hysterie, een diagnose die veel gesteld werd bij vrouwen in die tijd. Door haar lichamelijke en geestelijke gezondheid kreeg James een veelvoud aan therapieën zoals morphine, allerlei opiaten en electro-shok therapie. Haar taal kenmerkt zich door spitsvondigheid en zeer scherpe analyses van het leven rond zich. Haar dagboek werd postuum uitgegeven in 1934, zij het na flink wat redactiewerk omdat James kritiek op personen rond zich en de maatschappij in het algemeen niet schuwde. Het maakte van James een feministisch icoon. James kon schrijven wat ze wilde door haar positie als rijke en zieke vrouw, waardoor ze (in al zijn beperkingen) een vrijheid vond die buitengewoon was in die tijd. Ze leek zich bewust te zijn van de uitzonderlijke positie die ze kon innemen.

Tijdens de masterclass lezen we delen van haar werk en ook het toneelstuk Alice in Bed van Susan Sontag. Verder houden we ons bezig met de vragen: wat betekent een rol opnemen, fictie, het documentaire, realiteit, biografie, geschiedschrijving, mythevorming en auteurschap? Hoe bouw je vanuit deze losse lijnen een nieuwe vorm die op zichzelf kan bestaan en een nieuwe lezing van de bestaande geschiedenis mogelijk maakt? We werken als groep aan een serie werken die ontstaan vanuit het leven en werk van Alice James.

Method of evaluation
You will be evaluated based on your contribution to the process, your individual input into the whole exercice (during discussions, conversations and collaboration in group). The emphasis of the evaluation is on your ability to take risks and ways of experimenting.

Contact
paulhendrikse@gmail.com
paul.hendrikse@kdg.be

9. Shroud / Lijkwade

Valentine Kempynck

This master class is an invitation to develop a practice related to Valentine Kempynck's research topic of 'the sacral space of an action'. The practice in this master class implies that you will research by yourself in which way the design and making of a shroud can shape a possible connection between the maker and the intimate circle of friends and family surrounding a deceased. In other words, you will develop, design and create a shroud. In doing so, we will research the possibility of art as a 'sacral space' but also of the artistic act as meditation and medication in a mourning process.

In earlier times art always had a ceremonial, ritual, religious or political function. In her research project 'the sacral space of an action' Valentine Kempynck wants to join this tradition and creates the opportunity to personify this last material development. How to find, as contemporary humans who abandoned prayer, a shared concentration which could give a concrete shape to take care of each other, when faced with a situation of death or immanent loss? Which artistic actions would allow to share a focus on the person who has departed or soon will be? What can be contributed to the mourning process by personalizing this final garment?

The process of design and creation of the shroud evolves in dialogue with the person(s) you make the shroud for. For someone who is about to die, the making of a shroud offers not only a way to say goodbye but also to take an advance on one's own departure; it offers a way to create an image of one's own life accents and personal values (or individuality). At the same time it provides the possibility and occasion for the unspoken, from both sides.

If the person who will wear the shroud has already passed away, the conversation is taken up with an close relative or friend. The accumulation of images sourced from the life story of (the intimates of) the deceased, creates a particular world, to be worked with and deepened by the designer. The material of the shroud should be organic moisture-permeable. This offers the opportunity to research and develop new types of materials.

This master class is more time-intensive than the others. The preparation starts with two prior events (attendance is compulsory): the Parnassus kick-off day (half October) and the Parnassus inspiration weekend (31/10 -1/11-2/11). The actual master class is spread over 2 working weeks (the week before and the week after the Christmas holidays).

The first week will be dedicated to the first step in the process, being the development and design, and will take place on different locations in Antwerp (crematorium, gallery visits, library of the Middelheim museum, etc). The actual making and finishing of the shrouds is planned for the second week, when we gather in a shared location at the Academy.

Guest artists and lecturers are Barbara Raes ('Beyond the Spoken'), Marc Beerens (alternative funeral undertaker) and Bart Van Dijck (artist and researcher 'The Ritual Object').

In deze masterclass word je uitgenodigd om in de praktijk te gaan rond het thema 'de sacrale ruimte van de handeling'. Concreet ga je zelf onderzoeken op welke wijze het ontwerpen en uitwerken van een lijkwade een mogelijke verbinding kan zijn tussen de maker en de intieme kring rond een overledene. Met andere woorden, je ontwikkelt, ontwerpt en voert een lijkwade uit. En al doende onderzoeken we de mogelijkheid van kunst als 'sacrale' ruimte, maar ook de artistieke handeling als meditatie en medicatie in een proces van verwerking.

Kunst heeft in eerdere tijden steeds een ceremoniële, rituele, religieuze of politieke functie gehad. In haar onderzoeksproject 'De sacrale ruimte van de handeling' pikt Valentine Kempynck de traditie van de rituele rol terug op en scheidt ze de mogelijkheid om deze laatste materiële ontwikkeling te verpersoonlijken. Hoe kunnen we als hedendaagse mens die zich niet meer wendt tot het gebed, een gedeelde concentratie vinden waar het verlangen om voor elkaar te zorgen, een concrete vorm krijgt? Welke artistieke handelingen laten toe om bij een overlijden of een nakend afscheid een focus te delen op degene die er niet meer is (of niet meer zal zijn)? Hoe wordt het personaliseren van dit laatste kledingstuk een bijdrage aan een rouwproces? Spreken we dan van gemeenschapskunst?

Het creatieproces verloopt in dialoog met de persoon voor wie je je lijkwade maakt. Voor wie gaat sterven betekent het maken van een lijkwade niet alleen samen afscheid nemen, maar ook een voorschot nemen op het eigen einde; een beeld creëren van de eigen levensaccenten en persoonlijke waarden (of eigenheden). Daarnaast scheidt het een mogelijkheid om het onuitgesproken vanuit beide richtingen een plaats te geven.

Als de persoon voor wie de lijkwade gemaakt wordt al overleden is, voer je het gesprek met een dichte omstaander van die persoon. De optelsom van beelden die het levensverhaal van de sterveling (of dichte omstaander) aandraagt, creëert een eigen specifieke wereld. Die wordt uitgewerkt en verdiept door de ontwerper. Het materiaal van de lijkwade moet organisch en vochtdoorlatend zijn, wat de mogelijkheid geeft tot het ontwikkelen van nieuwe materialen.

De masterclass loopt over 2 weken (voor en na de kerstvakantie) en verloopt gefaseerd. Voorafgaand aan de masterclass week, worden de deelnemers geacht aanwezig te zijn op twee momenten: de opstartdag Parnassus (half oktober) en het inspiratieweekend Parnassus (31/10 -1/11-2/11).

Tijdens de eerste masterclassweek zal de eerste fase van ontwerp en ontwikkeling plaatsvinden op verschillende locaties in Antwerpen (crematorium, galerijbezoeken, bibliotheek Middelheim...). Het maken en uitvoeren van de lijkwades tenslotte doen we in de tweede week op een gemeenschappelijke locatie.

Gasten zijn Barbara Raes ('Beyond the Spoken'), Marc Beerens (alternatieve begrafenisondernemer) en Bart Van Dijck (onderzoeker 'Het rituele object').

Number of participants
Maximum 6 KASKA / 6 SLA

Timing
Week of 17 - 21 December
Week of 7 - 11 January
Parnassus kick-off day (half October)
Parnassus inspiration weekend 31/10 -1/11-2/11
The master class is time-intensive: preparation starts with two prior events and the actual master class is spread over 2 working weeks instead of 1.
Full attendance on all occasions is mandatory.

Credits
6 ECTS (instead of 3 ECTS)

Location
The first masterclass week takes place in the city of Antwerp on various locations. We gather in a shared space at the Academy for the execution of the designs.

Estimated expenses

- material costs related to the creation of your work
- travel costs
- entrance tickets to exhibitions, performances,...

Method of evaluation
You make a short video with verbal presentation. The design and result are based on your substantive research. In addition, you exhibit your shroud (with preliminary research) for a small group of interested outsiders, giving you the opportunity to enter into a dialogue on your work.

Contact
valentina.kempynck@ap.be
www.valentinekempynck.be

10. Performing Knowledge. Lecture-Performances in Perspective

Pieter Vermeulen

The 'academic turn' in higher art education, with its strong emphasis on research, sharpens the relation between art and knowledge. Art can be learned, but can it be taught? What exactly is at play in the knowledge transmission of art education? Even more, can knowledge be performed, and how does a performance transmit knowledge? And what happens on the side of the spectator or listener?

In this master class, you will look into the so-called lecture-performance as a relatively recent form of art, which has originated from performance art in the 1960s and is still gaining popularity today. This phenomenon will be illustrated not only with historical figures like Robert Morris, Dan Graham, Andrea Fraser, John Cage and Joseph Beuys, but also with more contemporary examples like Sharon Hayes, Rabih Mroué, William Kentridge, Sarah Vanhee, Hito Steyerl, Amalia Ulman, Walid Raad, Bruce High Quality Foundation, among many others. What is the dramaturgical elaboration of their performances? Which props are being used, and which roles are being acted out? Together with an art historical overview of the past fifty years, a broader thematic approach will clarify how artists share their research with the world, on the intersection of visual art, lecture and performance. Last but not least, you will be coached in developing your own lecture-performance, which will result in a public presentation at the end of the master class.

Guest lecturers/coaches: Gernot Wieland (DE), Sarah Vanhee (BE)

Number of participants

This master class is an integral part of the curriculum of the Master of Research in Art & Design at St Lucas School of Arts Antwerp. An additional number of 6 MA students will be admitted.

Timing

Week of 7 - 11 January

Location

To be confirmed

Estimated expenses

Possible expenses: materials/equipment needed for the lecture-performance.

Method of evaluation

Permanent evaluation: you will be evaluated based on attendance and active participation, together with the application of insights from the reading list and their translation to your own artistic practice.

Peer evaluation: the students will evaluate each other by giving feedback during the public presentation of their lecture-performances at the end of the master class.

Recommended literature

Required reading of selected chapters and excerpts:

- Giorgio Agamben. 'Notes on Gesture', in: Means without End: Notes on Politics (V. Binetti & C. Casarino, Trans.). Minneapolis: University of Minnesota Press. pp. 49-60.
- J. L. Austin. How To Do Things With Words, Harvard University, 1955, pp. 1-11.
- Patricia Milder. 'Teaching as Art: The Contemporary Lecture-Performance', PAJ: A Journal of Performance and Art, Jan 2011, Vol. 33, No. 1 (PAJ 97): 13-27.
- Erving Goffman. The Presentation of Self in Everyday Life, University of Edinburgh, 1956, pp. 10-32.
- Rainer, Lucia. On the Threshold of Knowing. Lectures and Performances in Art and Academia. Transcript Verlag, 2017.
- Jacques Rancière. The Ignorant Schoolmaster: Five Lessons in Intellectual Emancipation, Stanford University Press, 1991, pp. 1-18.
- Monika Szewczyk. 'Art of conversation Part I', e-flux journal 02/2009 (<http://www.e-flux.com/journal/view/37>)
- Jan Verwoert. 'Exhaustion and Exuberance. Ways to Defy the Pressure to Perform', in Jan Verwoert: Tell Me What You Want, What You Really, Really Want, edited by Vanessa Ohlraun, Piet Zwart Institute / Sternberg Press, 2010.

Contact

pieter.vermeulen@kdg.be

11. (Re) Using the photographic Image

Johan Luyckx

In this master class you investigate the (re)use of the photographic image from various points of view. Photographic images often form a source of inspiration and / or part of the work of an artist / designer. Out from examples (lecture on day 1) you will look for a diversity in (re)use yourself. You explore the boundaries of your own reality, your gaze. You examine how/when/where the photograph as a document of a certain time, event, ... loses its own life in the fiction of the artist / designer. You explore the translation possibilities to a different medium than photography. How far do you go in manipulating the original image?

Part 1 will consist of the (re) use of existing images that you find in the media (analogue & digital). Will you (only) act as a curator and give the image a new function or meaning by taking it out of its original context? Or are you going to physically reuse the image via reframing, cutting, collage technique, ... ? In part 2 you will borrow images / photos from your fellow students. You try to rework the original starting point (from confirmation to denial). You can use various techniques to visually rewrite the photograph: painting, cutting/pasting, ... This way we seek the boundaries of co-creation. In part 3 you continue with only your interpretation of the image. You can give a clear documentary description of the image, a romanticized (?) reading of a series; or you interpret through a performance, ... You 'read' and 'translate' the image / photograph. In the fourth part you examine the possible applications in your own artistic and / or design practice. The final result will be a composite publication of a printed A3 recto verso (2x2 A4) of all participants; and in which you show your process and / or end result of this workshop. You have limited knowledge of Photoshop and/or Indesign.

Timing

Week of 7 - 11 January

Location

SLA, Campus Congres - Printroom/Foto, Kerkstraat 45, 2060 Antwerp

Estimated expenses

None

In deze masterclass onderzoek je het (her)gebruik van het fotografische beeld vanuit diverse standpunten. Fotografische beelden vormen vaak een inspiratiebron en/of deel van het werk van een kunstenaar/ontwerper. Vanuit voorbeelden (lezing op dag 1) ga je zelf op zoek naar een diversiteit in (her)gebruik. Je tast de grenzen af van je eigen realiteit, jouw blik. Je onderzoekt waar het document(aire), dit is de foto als document van een bepaalde tijd, gebeurtenis, ... zijn eigen leven verliest in de fictie van de kunstenaar/ontwerper. Je verkent de vertaalmogelijkheden naar een ander medium dan fotografie. Hoe ver ga je in het manipuleren van het originele beeld?

Deel 1 zal bestaan uit het (her)gebruik van bestaande beelden die je vindt in de media (analoog & digitaal). Aan jou de keuze; treed je op als conservator van het beeld en geef je het een nieuwe functie of betekenis door het enkel uit zijn originele context te halen? Of ga je het beeld fysiek hergebruiken via herkadrenen, versnijden, collagetechniek, ... ? In deel 2 zal je beelden/foto's lenen van je collega-studenten. Je tracht het originele uitgangspunt te herwerken (van bevestiging tot ontkenning). Je kan diverse technieken gebruiken om de foto visueel te herschrijven: schilderen, knippen/plakken, ... Via deze weg zoeken we de grenzen op van co-creatie. In deel 3 ga je verder met enkel je interpretatie van het beeld. Je kan een heldere documentaire beschrijving geven van het beeld, een geromantiseerde (?) lezing over een serie; of je interpreteert via een performance, ... Je 'leest' en 'vertaalt' het beeld/de foto. In het vierde deel onderzoek je de mogelijke toepassingen in je eigen artistieke en/of ontwerp-praktijk. Het eindresultaat zal een samengestelde publicatie zijn van een (gedrukte/geprinte) A3 recto verso (2x2 A4) alle deelnemers; en waarin je jouw proces en/of eindresultaat van deze workshop laat zien.

Je hebt een beperkte kennis van Photoshop en/of Indesign.

Study materials

Digital or smartphone camera (+/- 5MB)

Method of evaluation

Result connected to providing a 'part of the publication'. Also process evaluation based on research in the various domains.

Contact

johan.luyckx@kdg.be

12. Writing out loud

Stefan Vanthuyne & Inge Henneman

In this master class you investigate how as a visual artist you can use writing as a part of your thinking and working process; as a way of looking critically at your own work and the work of others, but also as a way to get closer to yourself and your artistic practice. As you can think aloud, here you will write aloud. We read and discuss various artist texts, such as the notebooks of Anselm Kiefer, the correspondence between Berlinda De Bruyckere and JM Coetzee, photographer Larry Sultan.

During interactive sessions we share our influences, references and sources, but also what's on our mind on a daily basis. We curate our personal libraries and articulate our subjective art histories. You make visual diagrams that map your genealogy as an artist; you talk about your patterns, main themes, points of interest and formative experiences and you frame your work in relation to the world and the art of today.

The purpose is not to become a writer, but to become familiar with words and to find your own voice to talk about your work. We stay away from classical and formal texts. We keep it personal and free in form: diary, letters, conversations, stream-of-consciousness... We go into dialogue with others: we visit a museum, where you choose a work to write about. You interview each other.

Wilfried Huet from artist's magazine Gagarin opens the week with a lecture. Two guests will spend a day with us sparring with words. In 2016, writer Frederik Willem Daem won the debut prize for his collection of stories 'Zelfs de vogels vallen'. He was co-founder of the art magazine Oogst and wrote for Rinus Van de Velde and in response to Dirk Braeckman. Sara Lamens is a photographer and teacher with a predilection for the interaction between text and image. With her you dive into the work of Sophie Calle and find out what can happen when text not only rubs against the work, but also sneaks into it.

In deze masterclass onderzoek en ontdek je hoe je als beeldend kunstenaar schrijven kunt gebruiken als denk- en werkproces; als manier om kritisch te kijken naar je eigen werk en het werk van anderen, maar ook als manier om dichterbij jezelf en je artistieke praktijk te komen. Zoals je kan luidop denken, ga je hier luidop schrijven.

We lezen en bespreken samen diverse kunstenaarsteksten, zoals de notitieboekjes van Anselm Kiefer, de briefwisseling tussen Berlinda De Bruyckere en JM Coetzee, fotograaf Larry Sultan. Tijdens interactieve sessies delen we onze invloeden, referenties en bronnen, maar ook wat ons dagdagelijks bezighoudt. We cureren onze persoonlijke bibliotheken en verwoorden onze subjectieve kunstgeschiedenissen. Je maakt visuele diagrammen die jouw genealogie als kunstenaar in kaart brengen; je vertelt over jouw patronen, hoofdthema's, aandachtspunten en vormende ervaringen en je kadert je werk in verhouding tot de wereld en de kunst van vandaag.

Het doel is niet om een schrijver te worden, maar om vertrouwd te raken met woorden en om je eigen stem te vinden om over je werk te praten. We blijven weg van klassieke en formele teksten. We houden het persoonlijk en vrij van vorm: dagboek, brieven, conversaties, stream-of-consciousness... We gaan in dialoog met anderen: we bezoeken een museum, waar je een werk kiest om over te schrijven. Jullie interviewen elkaar.

Wilfried Huet van kunstenaarsmagazine Gagarin opent de week met een lezing. Twee gasten komen een dagje mee sparren met woorden. Schrijver Frederik Willem Daem won in 2016 de Debuutprijs voor zijn verhalenbundel 'Zelfs de vogels vallen'. Hij was medeoprichter van het kunsttijdschrift Oogst en schreef voor Rinus Van de Velde en als reactie op Dirk Braeckman. Sara Lamens is fotograaf en docent met een voorliefde voor de wisselwerking tussen tekst en beeld. Met haar duik je het werk van Sophie Calle in en zie je wat er kan gebeuren wanneer tekst niet alleen tegen het werk aanschurkt, maar het ook binnensluipt.

Timing

Week of 4 - 8 February

Location

KASKA (Aula Pand or cinema)

Estimated expenses

Museum visit

Method of evaluation

Permanent evaluation: we consider your overall input into the discussions, the practical writing assignments and your artistic reflection on your own (written) work and on the work of other students.

Important: you will be corrected if necessary, but you will not be evaluated on your spelling, grammar or general writing skills.

Study materials

- Social Medium: Artists Writing, 2000–2015, Jennifer Leise (ed.), Paper Monument, 2016
- Woorden Worden Werken - Schrijven Onderweg Naar Een Eigen Taal, Tom Van Imschoot (ed.), Grafische Cel, 2017

Contact

stefan.vanthuyne@ap.be

13. Monumental lettering / Monumentale letters

Athar Jaber & Thomas Crombez

This master class is about monumental lettering, more particularly, the Roman inscription letters from the imperial period.

We will start the master class week by studying the form of the Roman capitals. This is done first in a historical way, and then in a practical way, namely by means of calligraphy (pencil and brush).

In the second part, we look at the translation of these letter forms into stone. This part takes place in the sculpture studio. How does the shape of the letter originate? Which instrument is decisive for the letter form: pencil, brush or chisel?

In this part of the master class we will discuss works of various contemporary artists, who integrate monumental letters into their work. Think of Brody Neuenschwander, Gijs Frieling, Liam Gillick and others. For this master class it is necessary that you take the time to familiarize yourself with the Roman letter forms, preferably before but definitely during the masterclass week. The results of this individual research are the starting point for your own designs to be executed in the practical part of the masterclass and will be taken into consideration in the evaluation.

In deze masterclass staan monumentale letters centraal, in het bijzonder de Romeinse inscriptieletters uit de periode van het keizerrijk. De masterclass neemt in totaal één week in beslag. Tijdens deze week worden georganiseerd.

We starten de masterclass week met een aantal intensieve sessies waarin we de lettervormen van de Romeinse kapitalen bestuderen. Dat gebeurt eerst via een historische kijk en daarna op een praktische manier, namelijk door middel van kalligrafie (potlood, penseel).

Het tweede deel van de masterclass vindt plaats in het atelier beeldhouwen van de Academie. We bekijken dan de omzetting van deze lettervormen naar het materiaal steen. Lettervormen worden met potlood of penseel naar de steen overgezet. Vervolgens worden ze uitgehakt met de beitel. Hierbij gaan we in detail na hoe de vorm van de letter precies tot stand komt. Welk instrument is doorslaggevend: potlood, penseel of beitel?

In dit onderdeel van de masterclass komen ook diverse hedendaagse kunstenaars aan bod, die monumentale letters in hun praktijk integreren. Denk aan Brody Neuenschwander, Gijs Frieling, Liam Gillick e.a. Voor de masterclass is het noodzakelijk om tijd te nemen om je vertrouwd te maken met de Romeinse lettervormen, bij voorkeur reeds voordien maar minstens tijdens de week zelf. De resultaten van dit individueel onderzoek vormen de aanzet voor het eigen werk in het praktische deel van de masterclass en worden meegenomen in de evaluatie.

Timing

Week of 4 - 8 February

Location

KASKA (sculpture studio)

Estimated expenses

None

Study materials

Hand-outs

Method of evaluation

Permanent evaluation. Because calligraphy and letter cutting in stone are no simple skills but take quite some time to master, the focus of the evaluation is not on your end result, but rather on your commitment to the class and your focus on the letter forms and the craftsmanship.

Contact

thomas.crombez@ap.be

athar.jaber@ap.be

14. Transformer

Haseeb Ahmed

This master class examines the topic of transformation in material and literary processes. Each day we will focus on a new type of transformation ranging from changes in scale, in sculptural materials, the thematic of metamorphosis in literature, and how value is derived from commodities. The goal of this weeklong intensive course is to show the breath and power of the concept of transformation and give you new insights, experiences, and resources for how you can implement it in your own practice.

Each daily experiment will be complemented by a selected reading or film screening. We will take site-visits around Antwerp and Brussels Area to nano-fabrication laboratories, metal casting foundries, and artist's studios and farms. Together we will ask, what are the metaphorical capacities when an artwork is made from the change of one material to another? What is the role of photographic and textual documentation in conveying these transformations? How do other scientific or engineering disciplines address or use processes of transformation in the creation of knowledge? As your final project you will complete an artist publication that documents the process of your research each day. You may create a sculptural artwork as your final project as well.

Artist we will touch upon include: Janine Antoni, Robert Smithson, Tavares Strachan, Ai Wei Wei, Helio Oiticica and more.

Timing

Week of 4 – 8 February

Location

We will be centered in SLA and take daily excursions from there.

Estimated expenses

50 euro minimum

Study materials

Laptop or tablet, camera or camera phone, sketchbook

Method of evaluation

You will be assessed based on three criteria: you must attend every course unless it is otherwise stated, regular completion of daily exercises, and the submission of a final project.

Contact

hwahmed@gmail.com

15. For artists, curating as a deliberate blind spot

Peter Lemmens & Vijai Patchineelam

This master class engages with historical and contemporary artists' practices that have dealt with what is now considered to be the task of the curator. The master class deliberately seeks out the blind spot as a methodology for developing a context and an extensive skill set to recognize and question the curatorial relationship with one's own artistic practice. "For Artists" refers to an intended ambiguous dependence on the artwork. It does not aim for artists to take up curating as a secondary role, nor does it intend a change of career. It is not role-playing the curator. Instead it's researching the curatorial within an artistic decision making process. It's about being curious about your practice, trying to find out what it contains, even if it's through artworks in which you have no hand. You can curate your own work or you can curate as your own work with works made by others. Production is not limited to a complete authorship here.

"Curating as a Deliberate Blind Spot" is the acknowledgement of the importance of a curatorial practice and its continuing development as it merges reading, writing, viewing, collecting, discussions, collaboration, context and distribution into an artistic process. This master class delineates a curatorial field to actively search for its periphery. "Curating as a Deliberate Blind Spot" researches how this relates back to an artistic practice, profoundly influencing the role and position of artists today.

The master class starts by each student developing and proposing a specific plan on how to approach this idea of the curatorial. The project is then refined and finalized through active discussions, reading, writing and viewing tasks – towards a profound discursive curatorial project in the broadest possible sense.

Timing

Week of 4 – 8 February

Location

KASKA

Estimated expenses

Train and entrance tickets for a total of two exhibitions

Method of evaluation

Students are evaluated on participation through collective as well as individual works, discussions, the presentation of a case study and a curatorial plan, reading and writing texts, as well as attendance.

Recommended literature

The links below are required reading/viewing before the start of the masterclass.

The articles listed will be provided as digital documents.

- The Incomplete Curator: AKA Fighting the Delineated Field, Liam Gillick: www.liamgillick.info/home/texts/incompletecurator
- The Complete Curator, Liam Gillick: www.liamgillick.info/home/texts/completecurator
- Someone says..., Martha Rosler: http://projects.e-flux.com/next_doc/martha_rosler.html
- The Humiliation of the Bureaucrat: Artist-Run Centres as Museums by Artists, AA Bronson: <http://goodreads.timothycomeau.com/aabronson/>
- Presentation: When Exhibitions Become Form, Elena Filipovic: <https://vimeo.com/151995116>

Contact

vijai.maiapatchineelam@ap.be
peter.lemmens@ap.be

16. Augmented Reality

Marcin Wichrowski

During the master class you will experiment with new forms of interaction design with Augmented Reality (AR) technology. You will prepare AR projects merging real-world environments with computer generated multimedia elements (static and dynamic).

To achieve this goal, various authoring tools will be used to prepare AR projects dedicated to mobile devices (smartphones/tablets). The master class program includes creation of AR markers, multimedia assets like images/typography/motion graphics/3D models/interactive interfaces etc. and publishing final projects using the format of posters available on mobile devices with iOS and Android operating systems.

After completing the master class, you should have acquired the following competences:

- Basic knowledge of using AR technology, including its pros and cons.
- Understanding technical requirements and available solutions for building AR projects.
- Preparing markers and various multimedia assets.
- Adding simple interaction to AR experience.
- Preparing AR projects for mobile devices using various AR editors and mobile apps.
- Publishing final works in form of poster/installation available for public.

Timing

Week of 18 – 22 February

Location

SLA

Estimated expenses

None

Study materials

Adobe Photoshop / Adobe After Effects
Smartphones/tablets (iOS/Android) with internet connection
Computers (Windows/MacOS) with web browser and internet connection

Method of evaluation

We consider your overall input in the discussion, your presence for the course part and the daily presentation of your progress. The end-product of this week will also be part of the evaluation.

Contact

lucas.nijs@kdg.be
mati@pjwstk.edu.pl (Marcin Wichrowski)

17. stam·boom 1. Een getekende of geschreven presentatie van verwantschapsrelaties.

Sarah Hendrickx

stam·boom¹. Een getekende of geschreven presentatie van verwantschapsrelaties.

De huidige tijdsgeest wordt gekenmerkt door een verregaande aanwezigheid van digitale technologie en de 24/7 informatiemaatschappij die ons in staat stellen door het leven te zappen en razendsnel informatie te vinden en filteren. Een van de gevolgen is echter dat de informatie die bekomen wordt vaak te oppervlakkig wordt verwerkt, we minder lang stilstaan bij de plaatsing van het eigen werk binnen al deze informatie en soms vergeten onze artistieke praktijk te positioneren binnen een breder kunstgebeuren. De situering van het eigen werk ten opzichte van de actuele kunst, maar ook de geschiedenis van de kunst en zeker ook niet kunst-gerelateerde domeinen kan echter veel helderheid verschaffen en inspiratie en steun bieden.

In deze masterclass creëren we tijd om het eigen werk en haar informatie-/inspiratiebronnen te verzamelen, onder de loep te nemen en te dissecteren, om vervolgens te zoeken naar elementen (werk van andere kunstenaars, artist statements, stijlperiodes, maatschappelijke thema's, politieke overwegingen,...) waartoe het werk zich verhoudt, of zich juist tegen afzet.

Je giet deze elementen vervolgens in een persoonlijke en artistieke interpretatie van een 'stamboom van voorgangers en verwanten' die je presenteert aan je medestudenten.

Het doel van deze masterclass is de presentatie en het onder woorden of in beeld kunnen brengen van een relevante positionering van je artistieke praktijk en een concretisering van je doelstellingen, om zo het eigen werk scherper te stellen en een onderliggend oeuvre te ontdekken. Daarnaast sta je stil bij mogelijke artistieke uitwerkingen van dergelijke positionering die opnieuw aanleiding kan geven tot nieuw relevant werk.

Timing

Week van 18 – 22 februari

Locatie

Werkruimte in Antwerpen, nog te bepalen.

Geschatte kost

Kosten die gemaakt worden voor het onderzoek en de eventuele artistieke uitwerking van de stamboom.

Studiematerialen

Geen

Evaluatievorm

Je wordt geëvalueerd op basis van je inbreng en het proces dat je gedurende de week doormaakt, de eigenlijke presentatie en het onder woorden en in beeld brengen van je persoonlijke positionering. Er wordt gekeken naar hoe je vanuit je eigen kunstvorm op zoek gaat naar een relevante positionering en welke middelen je inschakelt om deze te bekomen.

Contact

sarah.hendrickx@kdg.be
sarahhendrickx@gmail.com

18. Sacrifice must be rewarded.

48-Page Notebook Where Dreams Come True (Part 2/Blood*)

Els Dietvorst

“Those who control the present control the past and those who control the past control the future.” George Orwell ‘1984’

This master class explores the thin line between art and life where art becomes a place for communication, desire, exchange and engagement.

You can change the world, that’s what Beuys believed, and furthermore you can change it for the better.

This masterclass will give more insight into Beuys’s involvement in shamanism and his relevance for today. For one week, we will analyse archaic and Celtic rituals as an inspiration for an art practice. Beuys had the idea that even peeling a potato can be a work of art, as long as it is a conscious act. Participants in the master class combine ideas through the use of drawings, design, installation, photography, sculpture and video.

We will go deeper into Beuys’s understanding of substance by including both physical and spiritual matter. “The shaman’s figure, for Beuys, represented forgotten human forces that not only needed to be re-enacted to make social, revolutionary changes, but to address a threatening human and environmental crisis”. With his understanding of both the Celtic and the pre-Celtic world and the role of the shaman in the history of human consciousness, Beuys tried to expand the artistic language itself. Seasonal rituals and habits were once part of our daily lives and energized persons and communities. They created a hold-on for bad times and worship and reinforced the community. Today artists, as myself, use re-enactment as a ‘shaman tool’ to visualize the collective memory of a community, to re-enact historical events and rituals. This was used to address moments of collective trauma and anxiety. In our exploration we will also include works of different artists as Lygia Clark, Marina Abramović, Vito Acconci, Francis Alÿs.

Guest artist is Jeremy Deller. Jeremy Deller is an English conceptual, video and installation artist. Much of Deller’s work is collaborative; it has a strong political aspect, in the subjects dealt with and also the devaluation of artistic ego through the involvement of other people in the creative process. Guest speaker is Caroline Tisdale. Caroline Tisdall, former art critic of The Guardian and now an ecological campaigner, was Beuys’s collaborator and travelling companion in the 70ties.

After this master classes a 16-Page Notebook will be completed. After the series of 3 master classes a 48-Page Notebook will be completed.

Deze masterclass verkent de dunne lijn tussen kunst en leven, waar kunst een plek wordt voor communicatie, verlangen, uitwisseling en betrokkenheid.

Beuys geloofde dat je de wereld kan veranderen, meer nog: je kan hem niet alleen veranderen maar ook verbeteren. Deze masterclass werpt licht op Beuys’ betrokkenheid in het sjamanisme en zijn relevantie nu. Een week lang analyseren we samen archaische en Keltische rituelen als inspiratie voor een kunstpraktijk. Voor Beuys was zelfs het schillen van een aardappel potentieel een kunstwerk, zolang het een bewuste daad is. Deelnemers aan de masterclass brengen hun ideeën samen door het gecombineerd gebruik van tekeningen, ontwerpen, installaties, fotografie, sculptuur en video.

We onderzoeken Beuys’ begrip van ‘substantie’ door zowel het fysische als het spirituele binnen te laten. “De figuur van de sjamaan vertegenwoordigde voor Beuys de vergeten menselijke krachten die opnieuw moesten ingezet worden om de wereld te veranderen. Dit niet alleen om sociale revolutionaire veranderingen te bewerkstelligen, maar ook in het omgaan met een dreigende humanitaire en ecologische crisis.” Met zijn kennis van de keltische en pre-keltische wereld en van de rol van de sjamaan in de geschiedenis van het menselijk bewustzijn, probeerde Beuys de artistieke taal zelf uit te breiden. Seizoensgebonden rituelen en gewoonten waren ooit een deel van ons dagelijks leven en konden mensen en gemeenschappen activeren. Ze boden houvast bij moeilijke perioden en versterkten de gemeenschap. Vandaag gebruiken kunstenaars - zoals ikzelf - ‘re-enactment’ als een sjamanistische tool om het collectieve geheugen van een gemeenschap te visualiseren, en om historische gebeurtenissen en rituelen opnieuw tot leven te wekken. Zo wordt ‘re-enactment’ ook een tool om collectief trauma en angst te overwinnen. We bekijken aanvullend ook het werk van kunstenaars als Lygia Clark, Marina Abramović, Vito Acconci, Francis Alÿs.

Gastkunstenaar: Jeremy Deller. Veel van het werk van deze Engelse conceptuele kunstenaar is collaboratief en heeft een sterke politieke inslag in de onderwerpen die hij kiest. Tegelijk gaat het ook over de devaluatie van het artistieke ego als gevolg van het betrekken van buitenstaanders in creatieve processen. Gastspreker is Caroline Tisdale, voormalig kunstkritica voor The Guardian en nu een milieuactiviste. Zij was Beuys’ medewerkster en reisgezel in de jaren zeventig.

Timing
Week of 18 - 22 March

Location
KASKA

Estimated expenses
Lunch

Study materials
Necessary: notebook, photo/video-camera, Smartphone, pencils, paper.

Method of evaluation:
Emphasis is on active participation, experiment and dialogue. This masterclass is cross-boundary and focus is on the process more than on the result. Related areas are: Art and Sustainability, Collective Practices and Activism, Social Sculpture and dialogue, Imagination and Transformation, Constructed Situations.

Recommended literature

The titles with * are obligatory, other titles are recommended.

- Rainbird Sean, Joseph Beuys and the Celtic world (2005)*
- Geneviève Gauckler and Charles Fréger, Wilder Mann.(2012)*
- Deller Jeremy, The Battle of Orgreave, in Gerrie van Noord, Artangel projects (2002)*
- Participation, Edited by Clare Bishop (2006)
- Beuys, J. (Ed.: V. Harlan) (2004). What is art? Conversation with Joseph Beuys.

Contact
elsdietvorst@gmail.com
els.dietvorst@ap.be

19. Afflict the comfortable, comfort the afflicted.

(Paul Thek, 1985)

Ellen De Meutter & Anton Cotteleer

During this master class we will escape the familiar habitat of the school and seek out non-obvious destinations, that are not connected to visual arts and are not even interested in art at all. This attempt to leave the familiar format of the art context will place us in a vulnerable and uncomfortable position. An active attitude will be indispensable to relate to this 'unfamiliar' destinations.

This master class explores the idea of art being at its best when detached from its familiar context. The text painting by Paul Thek 'Afflict the comfortable, comfort the afflicted' from 1985 underlines this starting point. On the first day we begin with getting to know each other, by each presenting a work of art that for you represents 'the uncomfortable'. After this, you will be assigned an unknown destination that you will visit (on your own!) in the two following days (e.g. an animal rescue center, a psychiatric institution, an erotic fair). You will observe, record and analyze this unknown location and collect sketches, photographs and notes to reflect on your observations. You engage in a dialogue with this destination through images, impressions and encounters. On day 3 you show your observations to the other participants and exchange experiences. Based on your location visit and possibly in combination with the plans for your master project, you will start to create new work. Everything will be evaluated and discussed in group. Discussions will take place on a regular basis. At the end of the master class an extra muros presentation will be assembled to present the realized works.

In a lecture and individual studio visits, guest lecturers Herman Van Ingelgem (artist) and Joannes Késenne (art historian, philosopher, psychoanalyst) approach 'the uncomfortable' from their expertise.

In deze masterclass verlaten we onze vertrouwde schoolse habitat en zoeken bestemmingen op die niet voor de hand liggen, die geen zichtbaar of direct verband hebben met het denken en spreken over of het maken van kunst.

Uit de veilige format van de kunstcontext treden, zal ons als kunstenaars in een kwetsbare en oncomfortabele positie brengen. Om ons te verhouden tot deze vreemde bestemming is een actieve houding onontbeerlijk. Deze masterclass onderzoekt het idee dat kunst zich het scherpst toont wanneer ze is losgerukt uit zijn vertrouwde context en vanzelfsprekendheden en stelt de vraag hoe de emotionele ervaring van een onbekende plek, los van elke kunstcontext, vertaald kan worden in een visueel werk. Het tekstschilderij 'Afflict the comfortable, comfort the afflicted' van Paul Thek uit 1985 onderstreept dit vertrekpunt.

De week start met een kennismakingsronde aan de hand van een kunstwerk naar keuze dat voor jou 'het oncomfortabele' belichaamt. Vervolgens krijgt iedereen een bestemming toegewezen die je de twee daaropvolgende dagen individueel bezoekt (dierenopvangcentrum, psychiatrische inrichting, eroticabeurs, etc). Hier zal je positie als kunstenaar mogelijk letterlijk bevestigd worden door wie je er ontmoet. Je observeert, registreert en analyseert de vreemde locatie en maakt schetsen, foto's en notities. Je zoekt de dialoog op met deze bestemming via beelden, gesprekken en ontmoetingen. Op dag 3 toon je in de academie je materiaal aan de andere deelnemers en wisselen jullie ervaringen uit. Vervolgens ga je nieuw werk creëren. Tussendoor krijg je feedback en houden we groepsgesprekken. Aan het einde van de masterclass wordt er een extra muros presentatie uitgewerkt met de gerealiseerde werken.

Gastdocenten Herman Van Ingelgem (kunstenaar) en Joannes Késenne (kunsthistoricus, filosoof, psychoanalyticus) lichten vanuit hun expertise 'het oncomfortabele' verder toe in een lezing en individuele studiobezoeken.

Timing

Week of 18 - 22 March

Location

Various destinations and locations, KASKA

Estimated expenses

Materials needed for producing your own work

Study materials

Check the research projects of Ellen De Meutter, 'The Thinking Eye: Painting as visual therapy' and Anton Cotteleer, 'De Ongemakkelijke Omgeving' as input.

Method of evaluation

Evaluation will be based on a permanent observation of your engagement during the master class. Your active attitude, participation in group discussions and artistic and reflective formulation on the individual assignment will be taken into account.

Contact

anton.cotteleer@ap.be
antoncotteleer@skynet.be
ellen.demeutter@ap.be
ellen_de_meutter@hotmail.com

20. Street Contemporary

Bence Rohanszky

Urban art has been always around in various forms and has a rich and forgotten history. In the last decades it has become a dominant part of popular art. Started out as rebellion, urban art has quickly become a reference point for contemporary artists and curators in its most recent manifestation of creativity in public space.

Today murals, graffiti, interventions, installations and subversions are the norm. Important art institutions, museums, galleries and archives have specialized to represent this emerging art form.

The main activity of the master class includes theoretical as well as practical aspects of the subject. After a short historical introduction we will discuss the disciplines of typography, letterism, poetry through abstract expressionism, and performance as act of painting, relating these to the context of conceptual views in street art and graffiti art. For the participants it is an unique opportunity to experiment and learn different wall painting techniques and to try their artistic skills in another discipline.

Working as a team on a mural artwork, students are able to interpret their creative act in the context of urban art by thinking of the city as medium where not only shapes, forms and colors, figurativity or minimalism matters. Talking about intermedia art, besides the wall piece, photo and video documentation will play an important role in the collective work. The master class provides an occasion for students from any discipline to find their own perspective on any city art related topic.

Number of participants

12 (6/6)

Timing

Week of 18 - 22 March

Location

KASKA

Method of evaluation

Process evaluation

Contact

brohanszky@gmail, bence.rohanszky@ap.be

21. The Return of the Third man

An Onghena & Hugo Puttaert

The fascinating position of the graphic designer between artist and publisher.

What happens when the object of an artist's book is being questioned? What can be the possible position of a graphic designer acting as the so called 'third man' between artist and publisher? In this master class you will investigate the transformation that an (artistic) work undergoes into the form of a book. By 'book' we do not mean the classical monograph, but every possible transition from a physical work, space, time, movement and sound into a reproducible and consultable medium. By doing so, you assemble new perspectives towards an artistic work. This can be your own practice or work, or that from another artist, photographer, architect or even from a specific artistic event.

This master class welcomes students who are active in various disciplines and operates as a platform for discussion as well as to explore and understand the role and position of the concept of a book in this digital area.

You present your own chosen project to the other group members. In this presentation you focus on a moment where the translation into a book emerges and in what way a book can become an extra value to the artwork itself. You will learn about artists' books in all their possible features in order to learn about different forms and meanings. Is a book only a bunch of pages? Is it always printed? Is it always made out of paper? Is a book always made in an edition?

At the end of this master class, a presentation moment will be organized. You will present a thought out concept and eventually a model that shows the idea of this transformation of the chosen work. Since we highly recommend group conversations, the evaluation of the various projects will be done by the whole group.

An Onghena and Hugo Puttaert, both graphic designers, will share their experiences and will show some realized projects. A temporary 'Third Man bookshop' will be set up, with books and projects which are the result of the interaction between designers, artists and publishers.

De fascinerende positie van de grafische ontwerper tussen kunstenaar en uitgever.

Wat gebeurt er wanneer het kunstenaarsboek als such in vraag wordt gesteld? Wat is de rol van de grafisch ontwerper wanneer deze als een spreekwoordelijke 'third man' optreedt tussen kunstenaar en uitgever? In deze masterclass onderzoek je de transformatie die een (artistiek) werk ondergaat tot de vorm van een boek. Met 'boek' bedoelen we hier niet de klassieke monografie, maar wel elke andere vorm van transitie van een fysiek werk, ruimte, tijd, beweging en geluid tot een reproduceerbaar en consulteerbaar medium. Op deze manier vergaar je andere inzichten en perspectieven ten opzichte van een artistiek werk. Dit kan je eigen werk zijn, dat van een andere kunstenaar, fotograaf, architect, etc of van een specifieke artistieke gebeurtenis.

Deze masterclass richt zich tot studenten vanuit verschillende disciplines, en heeft ook tot doel om als discussieplatform te fungeren, waarbij de functie en de positie van het begrip 'boek' in deze digitale wereld wordt aangescherpt.

Je stelt je gekozen project voor aan de groep, waarbij je actief een momentum opzoekt waarbij de transitie van een oorspronkelijk werk naar een boek ontstaat en voorstelt hoe dit boek kan bijdragen tot een waardevolle toevoeging aan het werk. Je leert het boek kennen in al zijn openheid en vrijheid, waardoor je ook onderzoekt welke diverse betekenissen eraan gegeven kunnen worden. Is een boek steeds een bundeling van pagina's? Is het steeds gedrukt? Is een boek steeds van papier? Hoe en met welke techniek(en) wordt het gereproduceerd?

Op het einde van deze masterclass wordt een toonmoment georganiseerd waarbij d.m.v. een presentatie en zo mogelijk een maquette een uitgewerkt concept wordt voorgesteld. Daar groeps gesprekken tijdens deze masterclass belangrijk zijn, vindt op deze manier ook de beoordeling plaats.

An Onghena en Hugo Puttaert, beide grafische ontwerpers, putten uit eigen ervaring, tonen gerealiseerde projecten en organiseren een tijdelijke 'Third man bookshop', waarbij de interactie tussen ontwerpers, kunstenaars en uitgevers centraal staat.

Timing
Week of 18 - 22 March

Location
SLA
Eventually:
- Atelier in de Appelstraat 27, Borgerhout
- MER. Paper Kunsthalle, Gent (publisher)
- Charles Nypels Lab, Jan van Eyck Academie (printlab)

Estimated expenses
The costs of material, eventually entrance tickets, travel expenses for visits, ... have to be paid by the students.

Study materials
Your own or someone else's work is the starting point of this master class. The student takes care of its own work material.

Method of evaluation
Process evaluation – attendance bases evaluation
We consider your participation in the discussions of the group talks and presentation moment.
We consider your artistic reflection on your own work, the work of others and the experimental aspect you gain while working in the process of changes.

Contact
anonghena@gmail.com
hugo.puttaert@kdg.be

Planning

	week	8 - 12.10	26 - 30.11	10 - 14.12	17 - 21.12	7 - 11.01	4 - 8.02	18 - 22.02	18 - 22.03
1.	Far from quieting. Those who are near. Those who are far Walid Raad & Nico Dockx								
2.	Serendipity vs craftsmanship Anita Evenepoel								
3.	Original thinking is lonely Els Dietvorst								
4.	Every Letter is a Love Letter Marge Monko								
5.	"I am sitting in a room." "But Bro, where's the drop?" Ward Heirwegh								
6.	Growing Gifts Janna Beck & Wouter Steel								
7.	L'Encyclopédie des images. / Honey, I rearranged the collection... Marc Nagtzaam & Karen Vermeren								
8.	Taking Up the Thread Again, (Performing Histories) Paul Hendrikse								
9.	Shroud / Lijkwade Valentine Kempynck								
10.	Performing Knowledge. Lecture-Performances in Perspective Pieter Vermeulen								
11.	(Re) Using the photographic Image Johan Luyckx								
12.	Writing out loud Stefan Vanthuyne & Inge Henneman								
13.	Monumental lettering / Monumentale letters Athar Jaber & Thomas Crombez								
14.	Transformer Haseeb Ahmed								
15.	For artists, curating as a deliberate blind spot Peter Lemmens & Vijai Patchineelam								
16.	Augmented Reality Marcin Wichrowski								
17.	stam-boom 1. Sarah Hendrickx								
18.	Sacrifice must be rewarded Els Dietvorst								
19.	Afflict the comfortable, comfort the afflicted Ellen De Meutter & Anton Cotteleer								
20.	Street Contemporary Bence Rohanzky								
21.	The Return of the Third man An Onghena & Hugo Puttaert								

Royal Academy
of Fine Arts Antwerp

AP | ARTESIS PLANTIJN
HOOGESCHOOL ANTWERPEN

SINT LUCAS ANTWERPEN
S^T LUCAS SCHOOL OF ARTS ANTWERP